

FOTO: ALLAN NØRREGAARD, SJÆLLANDSKE MEDIER

Maculahul i begge øjne

en belastende oplevelse – med en lykkelig udgang

Fhv. borgmester i Værløse, Ernst Ellgaard - der fik diagnosticeret maculahul i begge øjne i 2002, fortæller her sin ca. 6½ år lange patienthistorie.

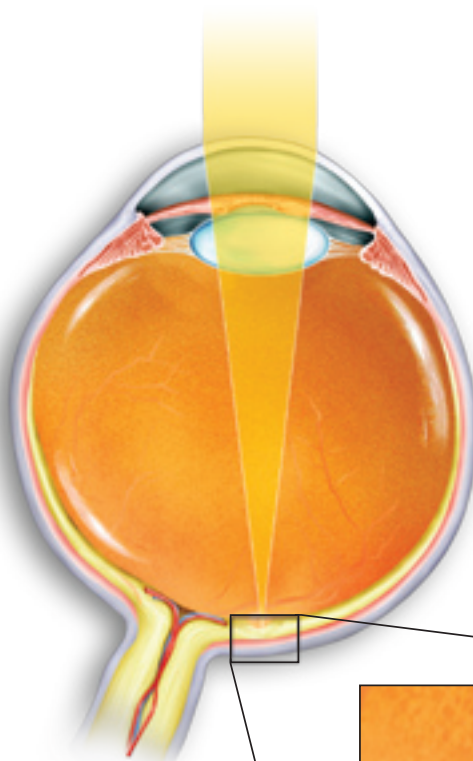
Efter 20 år på borgmesterposten valgte jeg ikke at genopstille til kommunalvalget sidst i 1997. I januar 2002 fyldte jeg 70 år. Jeg fik fornyet mit kørekort, og der var stort fremmøde til min fødselsdagsreception. På min ønskeseddel stod en del bøger - det blev til en stak på 70 cm, som jeg glædede mig til at læse. Min kone og jeg bookede vor første tur til Rom i april. Livet var herligt.

Omkring midten af marts begyndte jeg at se dårligere. Jeg

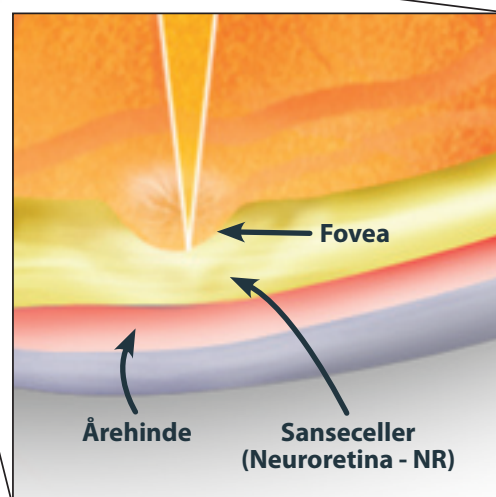
kunne "føle" mine øjne - tidligere var de der jo bare. Jeg havde en kørebrille, men gik ellers ikke med briller.

Jeg "passer" en diabetes 2, så jeg søgte at få tid hos min øjenlæge. Men han var ophørt, uden at have efterladt min journal. De nye øjenlæger på stedet kendte mig derfor ikke. Der ville gå ca. 8 uger før de kunne se på mig. For at klare turen til Rom gik jeg til en optiker i Værløse.

Han undersøgte mig og sagde så: "Jeg kan ikke hjælpe dig, men skal jeg prøve at skaffe dig

FIGUR 1**Macula**

Skarpsynet dannes i den del af nethinden, hvor den gule plet (macula) befinder sig, i en fordybning, centralgrubben (fovea). Her sidder et lag af sanseceller. Som følge af fx et træk fra glaslegemet kan opstå et hul i macula, så patienten mister sit læsesyn.

en hurtigere tid hos en anden øjenlæge? Det var en fredag. Senere på dagen fik jeg en tid hos en øjenlæge i Farum den førstkommende mandag.

Jeg fik taget billeder af begge mine nethinder og fik at vide, at der var en blind plet på macula i mit højre øje, og et tilsvarende var på vej i venstre. Øjenlægen henviste mig til Øjenafdelingen på Herlev Hospital til undersøgelse og vurdering af mulighederne for operation.

Så aflyste vi turen til Rom. Stemningen var helt i bund. Jeg vidste ikke, hvad diagnosen indebar, og hvor meget jeg måske ville miste af mit syn. Ville jeg f.eks. fortsat kunne skrive?

Midt i maj 2002 kom jeg til ambulans kontrol på Herlev, hvor der blev foretaget en scanning. Der var nu hul på macula i begge øjne (Fig.1). Man kan på scanningsbilledet tydeligt se et lille hul med en indadrukket kant (Fig. 2 A). Jeg fik en grundig orientering om operationen og de krav, den ville stille til mig. Jeg så, at der i journalen bl.a. stod: "Ingen sukkersygeforandringer", det var da i hvert fald positivt. Jeg indstilledes til operation af højre øje først.

Ventetiden blev ikke så lang - jeg blev opereret af overlæge Jørgen Villumsen i begyndelsen af august 2002. Operationen indebærer bl.a., at en del af glaslegemet erstattes af vand og en gasart (Fig. 3 A + 3 B). Derfor skulle jeg indenfor den første uge holde ansigtet nedad

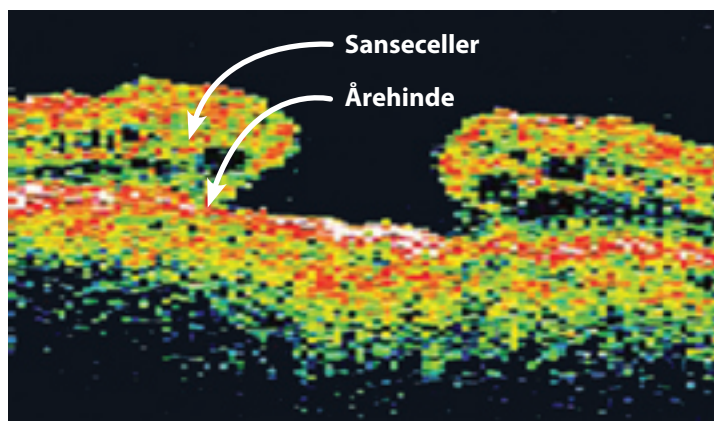
så meget af tiden som muligt. En massage-briks kunne have været nyttig, men fandtes ikke på afdelingen. Efter kontrol blev jeg udskrevet et par dage senere.

Hjemme fik jeg lavet et "Storm-P- arrangement", så jeg kunne få støtte til hovedet, når jeg sov på tværs i sengen. Det gjorde det lettere at holde ansigtet nedad. Men nætterne var lange. Det hjalp at lytte til lydbøger.

Kontrollen en måneds tid efter viste, at hullet var lukket (Fig. 2 B), men der var ikke nogen egentlig forbedring af synet.

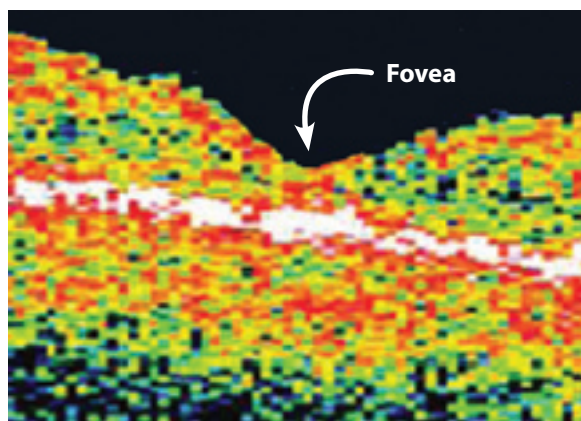
Jeg fik tilbudt en operation også af det venstre øje. Jeg bad om nogle måneders betænkningstid. Dels så jeg nu bedst med det venstre øje, dels havde jeg erfaret, hvor belastende en operation for maculahul er. En ny operation burde dog ske indenfor et år, sagde man.

Efter et arrangement i Øjenforeningen i november 2002 konsulterede jeg en specialoptiker. Her fik jeg bl.a. taget mål til en kikkertbrille til at se fjernsyn med. Jeg kunne låne den af Hjælpemiddelenheden i daværende Københavns Amt. En læsebrille gjorde jeg ikke

FIGUR 2 A

Scanningsfoto af hul i macula

FIGUR 2 B

Maculahul lukket efter operation

meget brug af, men jeg anskaffede mig et par lupper til læsebrug. Mulighederne for større billede på PC og TV afprøvede jeg, men fandt, at jeg mistede overblikket. Efterhånden blev jeg også bedre og bedre til at se ved at skifte fokuspunkter.

Sidst i maj 2004 modtog jeg et brev fra overlægen fra Herlev, hvori han bad mig kommentere min situation. Jeg var glad for at få lejlighed til at give udtryk for, hvordan jeg følte det i hverdagen.

Min øjenlæges kontroller viste, at trykket i øjet var normalt. Men en grå stær begyndte at vise sig. Sandsynligheden for at dette ville ske, var jeg gjort bekendt med. Jeg var meget længe om at beslutte mig, så først midt i marts 2005 blev jeg opereret for grå stær i højre øje. Det var helt overvældende så meget lys - og dermed bedre syn - det gav mig. Jeg skulle ikke have trukket det ud. Nu så jeg bedst med det opererede øje!

Da jeg fyldte 74, skulle jeg

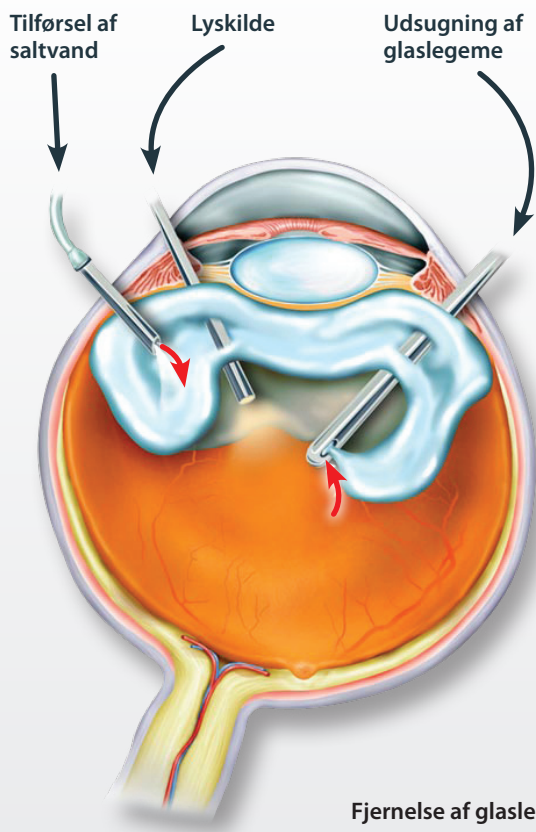
have fornyet det kørekort, jeg kun havde kunnet bruge i kort tid. Efter mål fra øjenlægen lavede specialoptikeren mig et sæt nye kørebriller. Jeg bestod synsprøven, og lykkelig var jeg.

I begyndelsen af juni 2006 sendte min øjenlæge en henvisning til Øjenafdelingen på Herlev Hospital med henblik på stillingtagen til en operation også af venstre øje. Det blev en lidt længere proces bl.a. pga. Øjenafdelingens flytning til Glostrup. I begyndelsen af juli fik jeg dog en tid. Der var nu gået næsten fire år siden den første operation. Den konsulterende øjenlæge mente ikke, at der var store chancer for en operation, men bad os vente for at tale med en af kirurgerne, overlæge Morten la Cour. Det var min kone og jeg glade for, at vi gjorde. Vi havde en god samtale og gik derfra med et tilbud om en operation af venstre øje, som vi blev bedt om at melde tilbage på. Jeg sagde ja tak midt i juli 2006.

I februar 2007 blev jeg så opereret i venstre øje. Operationen - igen ved overlæge Jørgen Villumsen - gik planmæssigt. Kravene om nedadvendt ansigt var blevet lidt lettere siden første gang - afdelingen havde fået en speciel hvilestol, der gjorde det nemmere (Fig. 4).

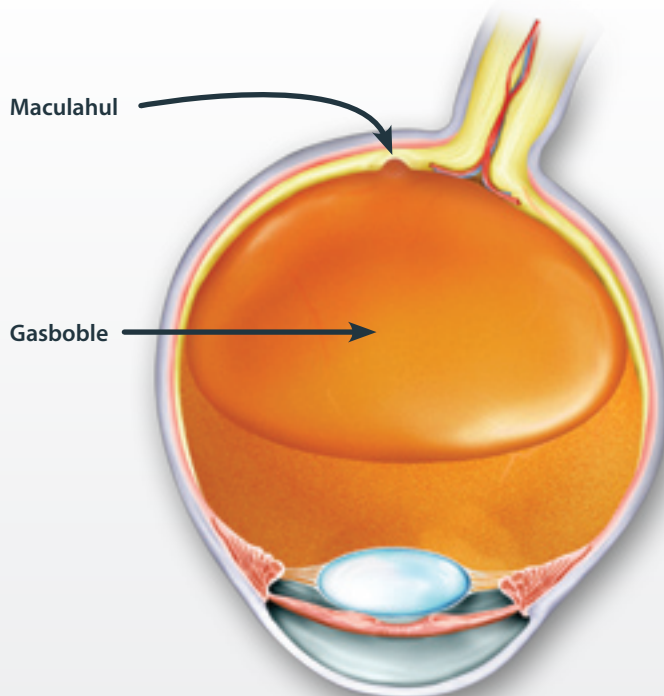
Jeg blev udskrevet efter kontrol dagen efter med besked om, at jeg ville blive indkaldt til kontrol over et par omgange i sommerens løb. Hjemme kom mit "Storm P- arrangement" i gang igen. Så det gik. Nu havde jeg prøvet det før.

Kontrollerne i sommerens løb viste ingen problemer. Midt i november 2007 blev jeg indkaldt til forundersøgelse for den operation af grå stær i det opererede øje, der næsten altid bliver nødvendig. Operationen blev udført sidst i november. Resultatet blev kontrolleret dagen efter med besked om at søge egen øjenlæge indenfor 14 dage. Medio januar 2008 fik jeg en ny kørebrille, hvorefter

FIGUR 3 A

Fjernelse af glaslegemet sker ved udsugning samtidig med tilførsel af saltvand, så øjets indre tryk opretholdes - ellers kolliderer øjet.

FIGUR 3 B

Efterfølgende indblæses gas, så der dannes en boble, som lukker maculahullet, forudsat patienten holder hovedet nedad i ca. 10 timer dagligt gennem 5 dage. Gassen forlader øjet gradvist efter 6-8 uger.

det lykkedes mig at få fornyet kørekortet i endnu to år.

De to overlæger, der har spillet den største rolle i mit sygdomsforløb, havde en artikel i VÆRN OM SYNET nr. 3. september 2007. Under et timeglas på forsiden stod: "Hvor megen levetid er dit syn værd?". I forhold til min situation i januar 2002 har jeg mistet meget, som jeg savner. Så i maj 2004 blev min kone og jeg bedsteforældre for første gang, og mit barnebarn Villads ved, at jeg bruger lup, når vi læser. Øjenafdelingen m.fl. har kunnet begrænse konsekvenserne af sygdommen så meget, at jeg i skrivende stund må svare: Jeg vil ikke give noget af min restlevetid for at få mit normale syn tilbage!

FIGUR 4

Stol til face down